Rättsfallssamlingen

DOMSTOLENS DOM (fjärde avdelningen)

den 1 augusti 2025*

”Begäran om förhandsavgörande – Betaltjänster på den inre marknaden – Direktiv 2007/64/EG – Artikel 56.1 b – Skyldighet för betaltjänstanvändare att utan onödigt dröjsmål underrätta betaltjänstleverantören om att deras betalningsinstrument förlorats, stulits, missbrukats eller använts utan auktorisation – Artikel 58 – Underrättelse om icke auktoriserade betalningstransaktioner – Rättelse av en sådan transaktion av betaltjänstleverantören endast om betaltjänstanvändaren underrättar sin betaltjänstleverantör ’utan onödigt dröjsmål och senast 13 månader efter debiteringsdagen’– Artiklarna 60 och 61 – Betaltjänstleverantörens och betalarens ansvar för icke auktoriserade betalningstransaktioner – Betalningsansvar för på varandra följande icke auktoriserade transaktioner till följd av förlust, stöld, missbruk eller annan icke auktoriserad användning av ett betalningsinstrument – Dröjsmålet med att lämna underrättelse är inte avsiktligt eller beror på grov vårdslöshet – Räckvidd av rätten till återbetalning”

I mål C-665/23,

angående en begäran om förhandsavgörande enligt artikel 267 FEUF, framställd av Cour de cassation (Högsta domstolen, Frankrike) genom beslut av den 8 november 2023, som inkom till domstolen den 9 november 2023, i målet

IL

mot

Veracash SAS

meddelar

DOMSTOLEN (fjärde avdelningen)

sammansatt av avdelningsordföranden I. Jarukaitis (referent) samt domarna N. Jääskinen, A. Arabadjiev, M. Condinanzi och R. Frendo,

generaladvokat: L. Medina,

justitiesekreterare: A. Calot Escobar,

efter det skriftliga förfarandet,

* Rättegångsspråk: franska.

med beaktande av de yttranden som avgetts av:

– Veracash SAS, genom R. Froger, avocat,

– Frankrikes regering, genom R. Bénard och T. Lechevallier, båda i egenskap av ombud,

– Tjeckiens regering, genom J. Očková, M. Smolek och J. Vláčil, samtliga i egenskap av ombud,

– Europeiska kommissionen, genom C. Auvret och G. Goddin, båda i egenskap av ombud,

och efter att den 9 januari 2025 ha hört generaladvokatens förslag till avgörande,

följande

Dom

1 Begäran om förhandsavgörande avser tolkningen av artiklarna 56, 58, 60 och 61 i Europaparlamentets och rådets direktiv 2007/64/EG av den 13 november 2007 om betaltjänster på den inre marknaden och om ändring av direktiven 97/7/EG, 2002/65/EG, 2005/60/EG och 2006/48/EG samt upphävande av direktiv 97/5/EG (EUT L 319, 2007, s. 1, och rättelse i EUT L 187, 2009, s. 5).

2 Begäran har framställts i ett mål mellan IL, som är en fysisk person, och Veracash SAS. Målet rör ett beslut att neka återbetalning för penninguttag som gjorts utan auktorisation av IL på grund av att IL:s underrättelse om uttagen till Veracash påstås ha skett för sent.

Tillämpliga bestämmelser

Unionsrätt

3 I skälen 31–35 i direktiv 2007/64 angavs följande:

”(31) För att minska riskerna med och konsekvenserna av icke auktoriserade eller felaktigt utförda betalningstransaktioner bör betaltjänstanvändaren så snart som möjligt informera betaltjänstleverantören om alla invändningar vad gäller påstått icke auktoriserade eller felaktigt genomförda betalningstransaktioner, under förutsättning att betaltjänstleverantören har uppfyllt sin informationsskyldighet enligt detta direktiv. Om tidsfristen för att underrätta betaltjänstleverantören respekteras av betaltjänstanvändaren, bör denne ha möjlighet att föra talan inom de preskriptionstider som föreskrivs i den nationella lagstiftningen. Detta direktiv bör inte påverka andra tvister mellan betaltjänstanvändare och betaltjänstleverantörer.

(32) För att skapa incitament för betaltjänstanvändaren att utan onödigt dröjsmål underrätta sin leverantör om ett stulet eller förlorat betalningsinstrument och således minska risken för icke auktoriserade betalningstransaktioner, bör användaren enbart vara ansvarig för ett begränsat belopp, såvida inte betaltjänstanvändaren har handlat bedrägligt eller visat grov vårdslöshet. Så snart som en användare har underrättat en betaltjänstleverantör om att

hans eller hennes betalningsinstrument har kommit i orätta händer, bör användaren inte vara skyldig att stå för några ytterligare förluster till följd av icke auktoriserad användning av instrumentet. …

(33) För att betaltjänstanvändarens eventuella vårdslöshet ska kunna bedömas, bör alla omständigheter beaktas. Bevis för och omfattningen av den påstådda vårdslösheten bör prövas enligt nationell rätt. Avtalsbestämmelser och avtalsvillkor rörande tillhandahållande och användning av betalningsinstrument, vilka innebär att bevisbördan ökar för konsumenten och minskar för utgivaren, bör betraktas som ogiltiga.

(34) Medlemsstaterna bör emellertid kunna fastställa mindre stränga villkor än vad som nämnts ovan för att bevara rådande konsumentskyddsnivåer och främja tilltron till säker användning av elektroniska betalningsinstrument. … Medlemsstaterna bör få minska eller helt eliminera betalarens ansvar, med undantag för när denne har handlat bedrägligt.

(35) Bestämmelser om fördelning av förluster till följd av icke auktoriserade betalningstransaktioner bör införas. Olika bestämmelser kan gälla för betaltjänstanvändare som inte är konsumenter, eftersom sådana användare normalt har bättre förutsättningar att bedöma risken för bedrägerier och vidta motåtgärder.”

4 Artikel 4 i direktivet innehöll följande definitioner:

”I detta direktiv gäller följande definitioner:

…

5) *betalningstransaktion*: en åtgärd som initieras av betalaren eller betalningsmottagaren vid placering, överföring eller uttag av medel, oberoende av eventuella underliggande förpliktelser mellan betalaren och betalningsmottagaren.

…

7) *betalare*: en fysisk eller juridisk person som är betalkontoinnehavare och som godkänner en betalningsorder från detta betalkonto eller, om det inte finns något betalkonto, en fysisk eller juridisk person som lämnar en betalningsorder.

…

10) *betaltjänstanvändare*: en fysisk eller juridisk person som utnyttjar en betaltjänst i egenskap av antingen betalare eller betalningsmottagare eller i båda dessa egenskaper.

…

16) *betalningsorder*: varje instruktion som en betalare eller betalningsmottagare ger sin betaltjänstleverantör om att en betalningstransaktion ska genomföras.

…

23) *betalningsinstrument*: varje form av personliga(a) anordning(ar) och/eller rutiner som betaltjänstanvändaren och betaltjänstleverantören har träffat avtal om och som används av betaltjänstanvändaren för att initiera en betalningsorder.

…”

5 Avdelning IV i direktivet, med rubriken ”Rättigheter och skyldigheter i med avseende på tillhandahållande och användning av betaltjänster”, innehöll fem kapitel. Kapitel 1 i avdelning IV, med rubriken ”Gemensamma bestämmelser”, innehöll en artikel 51 som preciserade tillämpningsområdet för nämnda avdelning IV. I punkt 1 i denna artikel föreskrevs följande:

”Om betaltjänstanvändaren inte är konsument får parterna avtala om att artiklarna 59, 61, 62, 63, 66 och 75 helt eller delvis inte ska tillämpas Parterna får även avtala om en annan tidsfrist än den som fastställs i artikel 58.”

6 Kapitel 2 i avdelning IV hade rubriken ”Auktorisering av betalningstransaktioner” och omfattade artiklarna 54–63 i samma direktiv. Artikel 56 i direktiv 2007/64, med rubriken ”Betaltjänstanvändarens skyldigheter med avseende på betalningsinstrument”, föreskrev följande i punkt 1:

”Betaltjänstanvändare som har rätt att använda betalningsinstrumentet ska åläggas följande skyldigheter:

…

b) Utan onödigt dröjsmål underrätta betaltjänstleverantören eller den enhet som denne angett, så snart de har fått vetskap om att betalningsinstrumentet förlorats, stulits, missbrukats eller använts utan auktorisation.”

7 Artikel 57 i direktiv 2007/64, med rubriken ”Skyldigheter för betaltjänstleverantören med avseende på betalningsinstrument”, hade följande lydelse:

”1. Den betaltjänstleverantör som utfärdar ett betalningsinstrument ska ha följande skyldigheter:

…

c) Se till att betaltjänstanvändare alltid har möjlighet att på lämpligt sätt lämna underrättelser enligt artikel 56.1 b … och

d) Förhindra varje användning av betalningsinstrumentet så snart som den underrättelse som avses i artikel 56.1 b har lämnats.

2. Betaltjänstleverantören ska stå för risken att skicka betalningsinstrumentet till betalaren eller att skicka personliga säkerhetsanordningar som hör till det.”

8 I artikel 58 i det direktivet, med rubriken ”Meddelande om icke auktoriserade eller felaktigt utförda betalningstransaktioner”, preciserades följande:

”Betaltjänstanvändaren ska få rättelse av betaltjänstleverantören endast om han, när han får kännedom om icke auktoriserade eller felaktigt utförda betalningstransaktioner som ger upphov till en fordran …, underrättar sin betaltjänstleverantör utan onödigt dröjsmål och senast 13 månader efter

debiteringsdagen, utom, i förekommande fall, om betaltjänstleverantören varken har lämnat information om betalningstransaktionen eller gjort informationen tillgänglig i enlighet med avdelning III [om klarhet om villkoren och informationskrav för betaltjänster].”

9 I artikel 59 i direktivet, med rubriken ”Bevis för autentisering och genomförande av betalningstransaktioner”, stadgades följande:

”1. Om en betaltjänstanvändare nekar till att ha auktoriserat en genomförd betalningstransaktion eller hävdar att betalningstransaktionen inte har genomförts på korrekt sätt, ska medlemsstaterna kräva att hans betaltjänstleverantör ska kunna styrka att betalningstransaktionen autentiserats, registrerats korrekt, kontoförts och inte påverkats av ett tekniskt fel eller någon annan bristfällighet.

2. Om en betaltjänstanvändare nekar till att ha auktoriserat en genomförd betalningstransaktion, ska användningen av ett betalningsinstrument som registrerats av betaltjänstleverantören inte nödvändigtvis vara tillräckligt för att visa vare sig att betalningen hade auktoriserats av betalaren eller att betalaren handlat bedrägligt, eller avsiktligen eller av grov vårdslöshet försummat att uppfylla en eller flera av sina skyldigheter enligt artikel 56.”

10 Artikel 60 i direktiv 2007/64, med rubriken ”Betaltjänstleverantörens ansvar för icke auktoriserade betalningstransaktioner”, föreskrev följande i punkt 1:

”Vid icke auktoriserade betalningstransaktioner ska medlemsstaterna, utan att detta påverkar tillämpningen av artikel 58, se till att betalarens betaltjänstleverantör omedelbart betalar tillbaka beloppet för den icke auktoriserade betalningstransaktionen till betalaren och i tillämpliga fall återställa det debiterade betalkontots kontoställning till den som skulle ha förelegat om den icke auktoriserade betalningstransaktionen inte hade ägt rum.”

11 Artikel 61 i direktiv 2007/64, med rubriken ”Betalarens ansvar vid icke auktoriserade betalningstransaktioner”, hade följande lydelse:

”1. Med avvikelse från artikel 60 ska betalaren stå för sådana förluster vid alla icke auktoriserade betalningstransaktioner, upp till högst 150 [euro], som är en följd av att ett förlorat eller stulet betalningsinstrument använts eller, om betalaren har underlåtit att skydda de personliga säkerhetsanordningarna, av att ett betalningsinstrument missbrukats.

2. Betalaren ska stå för samtliga förluster till följd av icke auktoriserade betalningstransaktioner om denne åsamkats dem genom att ha handlat bedrägligt eller avsiktligen eller genom grov vårdslöshet har underlåtit att uppfylla en eller flera av sina skyldigheter enligt artikel 56. I sådana fall är det maximibelopp som avses i punkt 1 i denna artikel inte tillämpligt.

3. I sådana fall där betalaren inte har handlat bedrägligt eller avsiktligen underlåtit att uppfylla sina skyldigheter enligt artikel 56 får medlemsstaterna minska det ansvar som avses i punkterna 1 och 2 i denna artikel, varvid hänsyn ska tas särskilt till arten av de personliga säkerhetsanordningar som hör till betalningsinstrumentet och till de omständigheter under vilka det förlorades, stals eller missbrukades.

4. Efter underrättelse enligt artikel 56.1 b ska betalaren inte belastas med några ekonomiska konsekvenser till följd av användning av ett betalningsinstrument som förlorats, stulits eller missbrukat, såvida inte betalaren har handlat bedrägligt.

5. Om betaltjänstleverantören inte erbjuder ett lämpligt sätt att lämna anmälan vid varje tidpunkt när ett betalningsinstrument förlorats, stulits eller missbrukats, vilket krävs i artikel 57.1 c, ska betalaren inte vara ansvarig för de ekonomiska konsekvenserna av att betalningsinstrumentet använts, såvida han inte har handlat bedrägligt.”

12 Artikel 62 i direktivet innehöll bestämmelser om ”[å]terbetalning av betalningstransaktioner som initierats av eller via en betalningsmottagare”, medan artikel 63 i direktivet avsåg ”[b]egäran om återbetalning” av sådana transaktioner.

13 Direktiv 2007/64 har upphävts och ersatts av Europaparlamentets och rådets direktiv (EU) 2015/2366 av den 25 november 2015 om betaltjänster på den inre marknaden, om ändring av direktiven 2002/65/EG, 2009/110/EG och 2013/36/EU samt förordning (EU) nr 1093/2010 och om upphävande av direktiv 2007/64/EG (EUT L 337, 2015, s. 35), med verkan från och med den 13 januari 2018 enligt artikel 114 i direktiv 2015/2366.

Fransk rätt

14 I artikel L. 133-17 i Code monétaire et financier (valuta- och finanslagen), i dess lydelse enligt ordonnance n° 2009-866 (förordning nr 2009-866) av den 15 juli 2009 om villkoren för tillhandahållande av betaltjänster och om inrättande av betalningsinstitut (JORF av den 16 juli 2009, text nr 13, och rättelse i JORF av den 25 juli 2009, text nr 18) (nedan kallad valuta- och finanslagen), föreskrivs följande:

”En betaltjänstanvändare ska utan onödigt dröjsmål underrätta sin betaltjänstleverantör eller av denne anvisad enhet i syfte att blockera instrumentet, så snart han eller hon har fått vetskap om att betalningsinstrumentet eller de uppgifter som är kopplade till det har förlorats, stulits, missbrukats eller använts utan auktorisation.

…”

15 I artikel L. 133-18 första stycket i denna lag föreskrivs följande:

”Om användaren har informerat om en icke auktoriserad betalningstransaktion på de villkor som anges i artikel L. 133-24, ska betalarens betaltjänstleverantör omedelbart betala tillbaka beloppet för den icke auktoriserade betalningstransaktionen till betalaren och i förekommande fall återställa det debiterade kontots kontoställning till den som skulle ha förelegat om den icke auktoriserade betalningstransaktionen inte hade ägt rum.”

16 I artikel L. 133-19 i nämnda lag föreskrivs följande:

”I. Vid icke auktoriserade betalningstransaktioner till följd av förlust eller stöld av betalningsinstrumentet ska betalaren, före en sådan underrättelse som föreskrivs i artikel L. 133-17, stå för sådana förluster som är en följd av att instrumentet har använts, upp till högst 150 euro.

Betalaren är emellertid inte ansvarig vid en icke auktoriserad betalningstransaktion som har genomförts utan användning av den personliga säkerhetsanordningen.

II. Betalaren är inte ansvarig om den icke auktoriserade betalningstransaktionen har genomförts genom missbruk, utan betalarens vetskap, av betalningsinstrumentet eller de uppgifter som är kopplade till det.

Betalaren är inte heller ansvarig vid förfalskning av betalningsinstrumentet om betalaren var i besittning av sitt instrument vid tidpunkten för den icke auktoriserade betalningstransaktionen.

III. Om betaltjänstleverantören inte erbjuder ett lämpligt sätt att lämna underrättelser för blockering av betalningsinstrumentet enligt artikel L. 133-17 ska betalaren inte belastas med några ekonomiska konsekvenser, såvida inte betalaren har handlat bedrägligt.

IV. Betalaren ska stå för samtliga förluster till följd av icke auktoriserade betalningstransaktioner om denne åsamkats dem genom att ha handlat bedrägligt, eller genom att avsiktligen eller genom grov vårdslöshet ha underlåtit att uppfylla sina skyldigheter enligt artiklarna L. 133-16 och L. 133-17.”

17 Artikel L. 133-24 i samma lag har följande lydelse:

”Betaltjänstanvändaren ska utan onödigt dröjsmål underrätta sin betaltjänstleverantör, och senast 13 månader efter debiteringsdagen, vid äventyr av preklusion, utom om betaltjänstleverantören varken har lämnat honom information om betalningstransaktionen eller gjort informationen tillgänglig …

Utom i de fall då användaren är en fysisk person som handlar utom närings- eller yrkesverksamhet, får parterna besluta att göra avvikelser från bestämmelserna i denna artikel.”

Målet vid den nationella domstolen och tolkningsfrågorna

18 IL hade ett guldinlåningskonto hos Veracash SAS. Den 24 mars 2017 skickade Veracash till IL:s adress ett nytt kontantuttags- och betalkort. Från den 30 mars 2017 till den 17 maj 2017 gjordes dagliga uttag från detta konto (nedan kallade de uttag som är aktuella i det nationella målet).

19 IL hävdade att han varken hade tagit emot betalkortet eller godkänt dessa uttag och väckte därför talan vid tribunal de grande instance d’Évry (Domstolen i första instans i Évry, Frankrike), som den 1 januari 2020 blev tribunal judiciaire d’Évry, och yrkade att Veracash skulle förpliktas att återbetala de belopp som motsvarade uttagen samt ränta.

20 Sedan talan delvis ogillats i första instans överklagade IL till cour d’appel de Paris (Appellationsdomstolen i Paris, Frankrike), som ogillade överklagandet genom dom av den 3 januari 2022. Nämnda domstol fann, i likhet med domstolen i första instans, att IL inte kunde åberopa bestämmelserna i artikel L. 133-18 i valuta- och finanslagen, eftersom IL inte ”utan onödigt dröjsmål” och ”omedelbart” hade underrättat Veracash om de uttag som var i fråga i det nationella målet, utan först den 23 maj 2017, det vill säga nästan två månader efter det första omtvistade uttaget.

21 IL överklagade domen till Cour de cassation (Högsta domstolen, Frankrike), som är den hänskjutande domstolen. IL har åberopat två grunder till stöd för sitt överklagande. Den första grundens första del avser åsidosättande av artikel L 133-24 i valuta- och finanslagen. IL har med delgrunden gjort gällande att cour d’appel de Paris (Appellationsdomstolen i Paris) har åsidosatt

nämnda artikel genom att slå fast att hans underrättelse till Veracash av de uttag som är aktuella i det nationella målet hade gjorts för sent, eftersom den skedde nästan två månader efter det första omtvistade uttaget. IL anser att den som använder ett bankkort enligt nämnda artikel L. 133-24 har tretton månader på sig efter den omtvistade debiteringsdagen för att lämna en sådan underrättelse.

22 Veracash har däremot hävdat att det genom artikel L. 133-24 införs en dubbel frist och att fristen på tretton månader är en slutlig frist. Dessutom kräver systematiken i denna bestämmelse att användaren, så snart denne upptäcker en oregelmässighet, omedelbart underrättar sin betaltjänstleverantör om detta.

23 Den hänskjutande domstolen uppger att utgången av tvisten beror på huruvida betaltjänstleverantören kan vägra att återbetala den icke auktoriserade transaktionens belopp när betalaren, trots att denne underrättat leverantören om denna transaktion inom 13 månader efter debiteringsdagen, dröjde med att lämna underrättelse utan att detta dröjsmål varit avsiktligt eller berodde på grov vårdslöshet från betalarens sida.

24 Den hänskjutande domstolen har påpekat att de relevanta bestämmelserna i valuta- och finanslagen ska tolkas i enlighet med direktiv 2007/64, som är tillämpligt i tiden (*ratione temporis*) i det mål som den har att avgöra, med hänsyn till tidpunkten för de faktiska omständigheter som ligger till grund för målet. Den hänskjutande domstolen anser att en bokstavstolkning av artikel 58 i direktivet, som den anser stöds av skäl 31 i direktivet, visserligen kan leda till slutsatsen att betaltjänstleverantören har rätt att neka återbetalning av beloppet för en icke auktoriserad betalningstransaktion enbart av det skälet att betaltjänstanvändaren har underrättat betaltjänstleverantören om betalningstransaktionen för sent, även om betaltjänstanvändaren har underrättat leverantören inom fristen på tretton månader. En sådan tolkning skulle emellertid vara svår att förena med artikel 61.2 i direktivet. Om betalarens betaltjänstleverantör under alla omständigheter inte var skyldig att till betalaren återbetala beloppet för en icke auktoriserad betalningstransaktion som betalaren underrättat leverantören om för sent, skulle det nämligen sakna betydelse huruvida dröjsmålet var avsiktligt eller berodde på grov vårdslöshet trots att det i denna bestämmelse, jämförd med artikel 56 i samma direktiv, föreskrevs att återbetalningsskyldighet endast är utesluten under dessa omständigheter.

25 Den hänskjutande domstolen har dessutom påpekat att EU-domstolen, även om den i domen av den 2 september 2021, CRCAM (C-337/20, EU:C:2021:671), tolkade artikel 58 i direktiv 2007/64, inte uttalade sig om följderna av att betalaren inte har iakttagit skyldigheten att utan onödigt dröjsmål informera sin betaltjänstleverantör om att betalaren har konstaterat en icke auktoriserad betalningstransaktion.

26 Det finns visserligen ett intresse av att få betalaren att omsorgsfullt informera sin betaltjänstleverantör. I artikel 61.2 i direktiv 2007/64 anges emellertid, enligt den hänskjutande domstolen, att unionslagstiftaren inte har haft för avsikt att sanktionera varje försening, oavsett omständigheterna, genom att helt frånta betalaren rätten till återbetalning. Den hänskjutande domstolen är således benägen att tolka direktivet så, att betalaren, bortsett från det fall då betalaren har handlat bedrägligt och underrättelse till betaltjänstleverantören har skett efter att 13-månadersfristen har löpt ut, endast ska fråntas rätten till återbetalning för de förluster som åsamkats av icke auktoriserade betalningstransaktioner, vilka skulle ha kunnat undvikas om underrättelse skett utan onödigt dröjsmål, om den sena underrättelsen var avsiktlig eller berodde på grov vårdslöshet från betalarens sida.

27 Mot denna bakgrund beslutade Cour de cassation (Högsta domstolen, Frankrike) att vilandeförklara målet och hänskjuta följande frågor till EU-domstolen för förhandsavgörande:

”1. Ska artiklarna 56, 58, 60 och 61 i direktiv [2007/64] tolkas så, att betalaren inte har rätt till återbetalning av det belopp som en icke auktoriserad transaktion uppgår till om denne har dröjt med att underrätta sin betaltjänstleverantör om den icke auktoriserade betalningstransaktionen, även om vederbörande gjorde detta inom 13 månader efter debiteringsdagen?

2. Om den första frågan besvaras jakande, är det en förutsättning för att betalaren inte ska ha rätt till återbetalning att dröjsmålet med att göra underrättelsen är avsiktlig eller beror på grov vårdslöshet från betalarens sida?

3. Om den första frågan besvaras jakande, förlorar betalaren rätten till återbetalning för alla icke auktoriserade transaktioner eller enbart för sådana som skulle ha kunnat undvikas om underrättelsen inte hade gjorts utan dröjsmål?”

Prövning av tolkningsfrågorna

Inledande synpunkter

28 Domstolen erinrar inledningsvis om att de uttag som är aktuella i det nationella målet gjordes med hjälp av ett kort som klaganden i det nationella målet påstår sig inte ha mottagit.

29 I detta sammanhang ska det erinras om att enligt definitionen i artikel 4 led 5 i direktiv 2007/64 utgör uttag av medel en ”betalningstransaktion” i den mening som avses i denna bestämmelse. Enligt artikel 4 led 23 avser begreppet ”betalningsinstrument” varje form av personlig(a) anordning(ar) och/eller rutiner som betaltjänstanvändaren och betaltjänstleverantören har träffat avtal om och som används av betaltjänstanvändaren för att initiera en ”betalningsorder”. Det sistnämnda begreppet avser, enligt led 16 i artikel 4, varje instruktion som en betalare eller betalningsmottagare ger sin betaltjänstleverantör om att en ”betalningstransaktion” ska genomföras.

30 Tvisten i det nationella målet rör således en rad betalningstransaktioner som påstås vara icke auktoriserade till följd av användningen av ett betalningsinstrument. I avsaknad av uppgifter i detta avseende i beslutet om hänskjutande är det emellertid inte möjligt att avgöra huruvida detta betalningsinstrument ska anses ha förlorats, stulits, missbrukats eller använts utan auktorisation, vilket innebär att det, för att kunna ge den hänskjutande domstolen ett användbart svar, är nödvändigt att undersöka samtliga dessa möjligheter.

31 Vidare föreskrivs i artikel 57.2 i direktiv 2007/64 att betaltjänstleverantören ska stå för risken att skicka ett betalningsinstrument eller någon annan personlig säkerhetsanordning till betalaren. Mot bakgrund av de faktiska omständigheterna i det nationella målet ankommer det således på den hänskjutande domstolen att först kontrollera att det inte förelåg någon sådan risk i samband med att betaltjänstleverantören skickade det betalningsinstrument som användes för de uttag som är aktuella i det nationella målet, och för vars följder betaltjänstleverantören står risken.

Den första frågan

32 Det framgår av begäran om förhandsavgörande att den hänskjutande domstolen har ställt den första frågan för att få preciserat omfattningen av betaltjänstanvändarens underrättelseskyldighet avseende icke auktoriserade betalningstransaktioner. Denna underrättelseskyldighet föreskrivs specifikt i artikel 58 i direktiv 2007/64.

33 Den hänskjutande domstolen ska således anses ha ställt den första frågan för att få klarhet i huruvida artikel 58 i direktiv 2007/64 ska tolkas så, att betaltjänstanvändaren fråntas rätten att få en betalningstransaktion rättad om vederbörande inte utan onödigt dröjsmål har underrättat sin betaltjänstleverantör om att han eller hon har konstaterat en icke auktoriserad betalningstransaktion, trots att betaltjänstanvändaren har underrättat betaltjänstleverantören om detta inom 13 månader efter debiteringsdagen.

34 Enligt domstolens fasta praxis ska vid tolkningen av en unionsbestämmelse inte bara lydelsen beaktas, utan också sammanhanget och de mål som eftersträvas med de föreskrifter som bestämmelsen ingår i (dom av den 17 november 1983, Merck, 292/82, EU:C:1983:335, punkt 12, och dom av den 6 mars 2025, Cymdek, C-20/24, EU:C:2025:139, punkt 38).

35 Vad för det första gäller lydelsen av den bestämmelse vars tolkning har begärts, erinrar domstolen om att det i artikel 58 i direktiv 2007/64 föreskrivs att betaltjänstanvändaren endast ska få rättelse av en transaktion om han eller hon utan onödigt dröjsmål underrättar sin betaltjänstleverantör om att vederbörande har konstaterat en icke auktoriserad eller felaktigt utförd betalningstransaktion som ger upphov till en fordran, och senast tretton månader efter debiteringsdagen, såvida inte betaltjänstleverantören, i förekommande fall, inte lämnat information om betalningstransaktionen eller gjort informationen tillgänglig i enlighet med avdelning III i direktivet. Avdelning III avser klarhet om villkoren och informationskrav för betaltjänster.

36 Det är således under förutsättning att betaltjänstleverantören har uppfyllt sin informationsskyldighet enligt avdelning III i direktivet som artikel 58 i direktiv 2007/64 ska tolkas.

37 Det ska i detta hänseende konstateras att det i denna bestämmelse föreskrivs en skyldighet för betaltjänstanvändaren att ”utan onödigt dröjsmål” underrätta sin betaltjänstleverantör om att denne bland annat har konstaterat en icke auktoriserad betalningstransaktion ”och senast” tretton månader efter debiteringsdagen. Det framgår således av nämnda bestämmelses lydelse att betaltjänstanvändarens rätt att få en icke auktoriserad betalningstransaktion rättad först måste uppfylla två tidsmässiga villkor.

38 I alla språkversioner av artikel 58 i direktiv 2007/64 används visserligen inte konjunktionen ”och”. I samtliga dessa språkversioner anges emellertid att betaltjänstanvändarens skyldighet att ”utan onödigt dröjsmål” underrätta sin betaltjänstleverantör om att denne har konstaterat en icke auktoriserad betalningstransaktion inträder från och med den tidpunkt då betaltjänstanvändaren får kännedom om transaktionen. Fristen på tretton månader börjar däremot löpa från debiteringsdagen. Detta tyder på att det rör sig om två olika tidsmässiga villkor.

39 Såsom generaladvokaten har påpekat i punkterna 44, 47 och 48 i sitt förslag till avgörande är dessutom skyldigheten att rapportera ”utan onödigt dröjsmål” subjektiv, eftersom den innebär att betaltjänstanvändaren agerar så snart som möjligt, med beaktande av de omständigheter under vilka denne befinner sig, från den tidpunkt då han eller hon fick kännedom om den icke

auktoriserade betalningstransaktionen. Denna skyldighet skiljer sig således från underrättelseskyldigheten inom ”senast tretton månader”, vilken är objektiv, eftersom den börjar löpa den dag då den transaktion som ger upphov till fordran debiteras.

40 Av ordalydelsen i artikel 58 i direktiv 2007/64 framgår således att betaltjänstanvändaren, för att få till stånd en rättelse av en transaktion, i princip är skyldig både att utan onödigt dröjsmål underrätta sin betaltjänstleverantör om att han eller hon har konstaterat en icke auktoriserad betalningstransaktion och att göra en sådan underrättelse inom tretton månader efter debiteringsdagen.

41 Denna bokstavstolkning stöds för det andra av det sammanhang i vilket artikel 58 ingår. I skäl 31 i direktiv 2007/64 hänvisas till betaltjänstanvändarens skyldighet att ”så snart som möjligt” underrätta betaltjänstleverantören om alla invändningar vad gäller påstått icke auktoriserade betalningstransaktioner. Omnämnandet av denna underrättelseskyldighet ”så snart som möjligt”, genom att den skiljer sig från en underrättelseskyldighet inom en fast tidsfrist, vilken för övrigt inte nämns i skälen i direktiv 2007/64, bekräftar att den skyldighet att underrätta betaltjänstleverantören ”utan onödigt dröjsmål” som föreskrivs i nämnda artikel 58 är självständig. Den skiljer sig således från underrättelseskyldigheten senast tretton månader efter debiteringsdagen.

42 Vidare följer det av artikel 56.1 b i direktiv 2007/64 att en betaltjänstanvändare som har rätt att använda ett betalningsinstrument är skyldig att utan onödigt dröjsmål underrätta sin betaltjänstleverantör eller den enhet som denne anger, så snart betaltjänstanvändaren får kännedom om att betalningsinstrumentet förlorats, stulits, missbrukats eller använts utan auktorisation.

43 Den frist inom vilken denna informationsskyldighet ska fullgöras skiljer sig visserligen från den skyldighet att ”utan onödigt dröjsmål” underrätta betaltjänstleverantören om en icke auktoriserad betalningstransaktion som föreskrivs i artikel 58 i direktivet. Denna frist börjar nämligen löpa från och med den tidpunkt då betalningsanvändaren inte bara får kännedom om all otillåten användning av betalningsinstrumentet, utan i förekommande fall om att betalningsinstrumentet har förlorats, stulits eller missbrukats. Kännedom om dessa händelser kan emellertid inträffa redan innan instrumentet används för att genomföra en icke auktoriserad betalningstransaktion. Dessa två skyldigheter skiljer sig också åt genom att det är möjligt att det inte är betaltjänstleverantören, utan en enhet som betaltjänstleverantören har angett, som ska underrättas om att det aktuella instrumentet förlorats, stulits, missbrukats eller använts utan auktorisation.

44 Såsom framgår av omständigheterna i det nationella målet är det emellertid möjligt att den informationsskyldighet som föreskrivs i artikel 56.1 b i direktivet och den underrättelseskyldighet som föreskrivs i artikel 58 i samma direktiv uppkommer samtidigt. Under sådana omständigheter skulle det vara inkonsekvent att anse att det räcker att fristen på 13 efter debiteringsdagen har iakttagits för att den aktuella betalningstransaktionen ska anses ha anmälts i enlighet med kraven i artikel 58 i direktiv 2007/64, trots att det enligt artikel 56.1 b i princip krävs en snabbare underrättelse.

45 Denna bokstavstolkning stöds för det tredje av de mål som eftersträvas med direktiv 2007/64.

46 Enligt skäl 31 i direktivet, som klargör räckvidden av artikel 58 i direktivet, syftar betaltjänstanvändarens skyldighet att ”så snart som möjligt” underrätta betaltjänstleverantören om alla invändningar som rör påstått icke auktoriserade betalningstransaktioner till att minska riskerna och konsekvenserna av eventuellt icke auktoriserade betalningstransaktioner.

47 Det framgår således av skäl 31 att den underrättelseskyldighet ”utan onödigt dröjsmål” som föreskrivs i artikel 58 har ett preventivt syfte. Om enbart iakttagandet av fristen på tretton månader efter debiteringsdagen under alla omständigheter räckte för att betaltjänstanvändaren skulle anses ha uppfyllt sin underrättelseskyldighet enligt nämnda artikel 58, skulle detta förebyggande syfte undergrävas.

48 Vidare framgår det av domstolens praxis att fristen på tretton månader är en yttersta frist, vid vars utgång betaltjänstanvändaren inte längre har möjlighet att hålla betaltjänstleverantören ansvarig för den aktuella transaktionen, inte ens på grundval av ett annat ansvarssystem än det som föreskrivs i artikel 58 och artikel 60.1 i direktiv 2007/64. Denna frist avser att stärka rättssäkerheten för såväl betaltjänstanvändare som betaltjänstleverantörer (se, för ett likande resonemang, dom av den 2 september 2021, CRCAM, C-337/20, EU:C:2021:671, punkterna 48 – 52).

49 Den omständigheten att detta syfte skiljer sig från syftet med underrättelseskyldigheten ”utan onödigt dröjsmål” bekräftar att artikel 58 i direktiv 2007/64 innehåller två tidsmässiga villkor som i princip är olika. Att anse att betaltjänstanvändaren har rätt att erhålla rättelse av en icke auktoriserad betalningstransaktion som denne kände till, men som betaltjänstanvändaren dröjde med att underrätta sin betaltjänstleverantör om, skulle dessutom undergräva rättssäkerheten och den avvägning mellan betaltjänstanvändarens och betaltjänstleverantörens intressen som unionslagstiftaren gjorde vid antagandet av direktiv 2007/64.

50 Vid icke auktoriserade betalningstransaktioner ska nämligen medlemsstaterna enligt artikel 60.1 i direktivet, utan att detta påverkar tillämpningen av artikel 58, se till att betalarens betaltjänstleverantör omedelbart betalar tillbaka beloppet för den icke auktoriserade betalningstransaktionen till betalaren och i tillämpliga fall återställa det debiterade betalkontots kontoställning till den som skulle ha förelegat om den icke auktoriserade betalningstransaktionen inte hade ägt rum. Om det vore tillåtet att senarelägga betaltjänstanvändarens anspråk enligt nämnda artikel 58 upp till tretton månader efter debiteringsdagen för transaktionen, och detta trots att användaren har konstaterat den aktuella transaktionen redan tidigare, skulle perioden av rättsosäkerhet förlängas utan sakliga skäl, till nackdel för den berörda betaltjänstleverantören, vilket skulle undergräva nämnda rättssäkerhet och intresseavvägning.

51 Härav följer att den underrättelseskyldighet som föreskrivs i artikel 58 i direktivet endast ska anses vara uppfylld om två villkor är uppfyllda, nämligen dels att betaltjänstanvändaren utan onödigt dröjsmål underrättar sin betaltjänstleverantör om att han eller hon har konstaterat en icke auktoriserad betalningstransaktion, dels att denna underrättelse görs senast 13 månader efter debiteringsdagen.

52 Det ska emellertid även erinras om att enligt systematiken i det ansvarssystem som fastställs i kapitel 2 i avdelning IV i direktiv 2007/64 är betaltjänstanvändarens skyldighet att underrätta om varje icke auktoriserad transaktion ett villkor för att systemet ska kunna tillämpas till förmån för denna användare (se, för ett likande resonemang, dom av den 2 september 2021, CRCAM, C-337/20, EU:C:2021:671, punkterna 38 och 39).

53 Såsom anges i skäl 31 i direktivet, där det hänvisas till underrättelse om bland annat ”påstått” icke auktoriserade betalningstransaktioner, är denna underrättelseskyldighet således ett villkor som syftar till att betaltjänstleverantören ska informeras om att betaltjänstanvändaren har konstaterat en transaktion som betaltjänstanvändaren anser vara icke auktoriserad. Det faktiska erhållandet av den begärda rättelsen regleras av andra bestämmelser i direktivet.

54 För att en sådan rättelse faktiskt ska kunna erhållas krävs det att denna avsaknad av auktorisation har styrkts, eftersom artikel 59 i direktiv 2007/64 innehåller vissa preciseringar avseende bevis för autentisering och genomförande av betalningstransaktioner. Vidare omfattas den av reglerna om ansvarsfördelning mellan betaltjänstleverantören och betalaren vid icke auktoriserade betalningstransaktioner, vilka bland annat anges i artiklarna 60 och 61 i direktivet, och vilka, såsom anges i skäl 35 i direktivet, syftar till att reglera fördelningen av förluster till följd av icke auktoriserade betalningstransaktioner. Såsom framgår av artikel 4 leden 7 och 10 i direktivet ingår begreppet ”betalare” i begreppet ”betaltjänstanvändare” och avser bland annat en fysisk person som godkänner en betalningsorder eller lämnar en betalningsorder. I artiklarna 62 och 63 i samma direktiv behandlas dessutom återbetalning av betalningstransaktioner som initierats av eller via en betalningsmottagare respektive begäran om sådan återbetalning.

55 Det framgår för övrigt av artikel 51.1 i direktiv 2007/64 att om betaltjänstanvändaren inte är konsument, får parterna dels avtala att artiklarna 59, 61, 62 och 63 helt eller delvis inte ska tillämpas, dels avtala om en annan tidsfrist än den som föreskrivs i artikel 58.

56 Mot denna bakgrund ska den första frågan besvaras som följer. Artikel 58 i direktiv 2007/64 ska tolkas så, att betaltjänstanvändaren i princip inte har rätt att få en betalningstransaktion rättad om betaltjänstanvändaren inte utan onödigt dröjsmål har underrättat sin betaltjänstleverantör om att vederbörande har konstaterat en icke auktoriserad betalningstransaktion, trots att betaltjänstanvändaren har underrättat betaltjänstleverantören om detta inom 13 månader efter debiteringsdagen.

Den andra frågan

57 Det ska inledningsvis erinras om att det enligt det förfarande för samarbete mellan nationella domstolar och EU-domstolen som införts genom artikel 267 FEUF ankommer på EU-domstolen att ge den nationella domstolen ett användbart svar, som gör det möjligt för den domstolen att avgöra det mål som den ska pröva. I detta syfte kan EU-domstolen behöva omformulera de frågor som hänskjutits. EU-domstolen har nämligen till uppgift att tolka alla bestämmelser i unionsrätten som de nationella domstolarna behöver för att avgöra de mål som är anhängiga vid dem, även om dessa bestämmelser inte anges uttryckligen i de frågor som dessa domstolar har ställt (dom av den 18 mars 1993, C-280/91, EU:C:1993:103, punkt 17, dom av den 28 november 2000, Roquette Frères, C-88/99, EU:C:2000:652, punkt 18 och dom av den 8 maj 2025, HUK-COBURG Haftpflicht-Unterstützungs- Kasse, C-697/23, EU:C:2025:338, punkt 22).

58 I förevarande fall framgår det av begäran om förhandsavgörande att den hänskjutande domstolen har ställt den andra frågan för att få vissa preciseringar avseende vilka eventuella omständigheter som gör det möjligt att anse att dröjsmål med att underrätta betaltjänstleverantören om en icke auktoriserad betalningstransaktion faktiskt kan frånta betalaren rätten till återbetalning av betalningstransaktionen, när transaktionen beror på att ett betalningsinstrument har förlorats, stulits, missbrukats eller använts utan auktorisation.

59 I detta avseende är inte bara bestämmelserna i artikel 58 i direktiv 2007/64, vilka bland annat avser underrättelse om icke auktoriserade betalningstransaktioner, utan även bestämmelserna i artikel 60.1 och artikel 61.2 i direktivet, avseende betaltjänstleverantörens respektive betalarens ansvar vid icke auktoriserade betalningstransaktioner, samt bestämmelserna i artikel 56 i direktivet, till vilken artikel 61.2 hänvisar, och i synnerhet bestämmelserna i led 1 b i nämnda artikel 56, vilka just avser de faktiska omständigheter som anges i slutet av föregående punkt i denna dom, relevanta.

60 Under dessa omständigheter, och med beaktande av svaret på den första frågan, ska den hänskjutande domstolen anses ha ställt den andra frågan för att få klarhet i huruvida artikel 58, artikel 60.1 och artikel 61.2 i direktiv 2007/64, jämförda med artikel 56.1 b i samma direktiv, ska tolkas så, att när det är fråga om en icke auktoriserad betalningstransaktion till följd av att ett betalningsinstrument förlorats, stulits, missbrukats eller använts utan auktorisation, och betalaren inom 13 månader efter debiteringsdagen har underrättat betaltjänstleverantören om betalningstransaktionen, ska betalaren endast fråntas sin rätt att få till stånd en rättelse av transaktionen om betalaren avsiktligt eller av grov vårdslöshet dröjde med att underrätta betaltjänstleverantören om transaktionen.

61 Vad för det första gäller lydelsen av dessa bestämmelser ska det erinras om att det framgår av hänvisningen i artikel 60.1 i direktiv 2007/64 till artikel 58 i samma direktiv, samt av skäl 31 i direktivet, att tillämpningen av det ansvarssystem för icke auktoriserade betalningstransaktioner som fastställs i kapitel 2 i avdelning IV i direktivet förutsätter att betaltjänstanvändaren underrättar betaltjänstleverantören om varje icke auktoriserad transaktion i enlighet med nämnda artikel 58 (se, för ett likande resonemang, dom av den 2 september 2021, CRCAM, C-337/20, EU:C:2021:671, punkterna 34, 35, 38 och 39), vilken, såsom framgår av svaret på den första frågan, innehåller ett dubbelt tidsmässigt villkor.

62 Inom ramen för detta ansvarssystem för icke auktoriserade betalningstransaktioner införs genom artikel 59 i direktiv 2007/64 en bevisbördemekanism till förmån för betaltjänstanvändaren. Bevisbördan ligger i huvudsak på betaltjänstleverantören, som ska styrka att betalningstransaktionen har autentiserats, registrerats korrekt och kontoförts. Bevisreglerna i artikel 59 innebär i praktiken att betaltjänstleverantören, så snart den underrättelse som föreskrivs i artikel 58 i direktivet har gjorts inom den däri föreskrivna fristen, åläggs en omedelbar återbetalningsskyldighet i enlighet med artikel 60.1 i direktivet (dom av den 2 september 2021, CRCAM, C-337/20, EU:C:2021:671, punkt 40).

63 Denna skyldighet att omedelbart återbetala beloppet för den aktuella transaktionen är emellertid föremål för vissa undantag som anges i artikel 61 i direktiv 2007/64. I artikel 61.2 föreskrivs särskilt i första meningen att betalaren ska stå för samtliga förluster till följd av icke auktoriserade betalningstransaktioner om betalaren åsamkats dem genom att ha handlat bedrägligt eller betalaren avsiktligt eller på grund av grov vårdslöshet, har underlåtit att uppfylla en eller flera av sina skyldigheter enligt artikel 56 i nämnda direktiv.

64 Såsom redan har påpekats i punkt 42 ovan ingår bland de skyldigheter som åligger betalaren enligt nämnda artikel 56.1 b, en skyldighet för betalaren att utan onödigt dröjsmål underrätta sin betaltjänstleverantör eller den enhet som denne har angett, så snart betalaren har fått vetskap om att betalningsinstrumentet har förlorats, stulits, missbrukats eller använts utan auktorisation.

65 Det följer således av lydelsen i artikel 61.2 första meningen i direktiv 2007/64, jämförd med artikel 56.1 b och artikel 60.1 i samma direktiv, att betalaren endast är skyldig att bära de förluster som åsamkats av icke auktoriserade betalningstransaktioner till följd av användningen av betalarens betalningsinstrument, om betalaren har handlat bedrägligt eller om betalaren avsiktligt eller av grov vårdslöshet har dröjt med att underrätta sin betaltjänstleverantör eller den enhet som betaltjänstleverantören angett om att betalningsinstrumentet har förlorats, stulits, missbrukats eller använts utan auktorisation. Det är följaktligen endast i sådana fall som betaltjänstleverantören befrias från sin skyldighet att återbetala beloppet för de icke auktoriserade betalningstransaktionerna till betalaren.

66 Denna tolkning stöds för det andra av det sammanhang i vilket bestämmelserna i artikel 56.1 b, artikel 58, artikel 60.1 och artikel 61.2 i direktiv 2007/64 ingår.

67 Såsom redan har konstaterats i punkt 44 ovan kan nämligen informationsskyldigheten i artikel 56.1 b i direktiv 2007/64 och den underrättelseskyldighet som föreskrivs i artikel 58 i samma direktiv uppkomma samtidigt. Såsom generaladvokaten har påpekat i punkt 62 i sitt förslag till avgörande ska iakttagandet av underrättelseskyldigheten i artikel 58, under de omständigheter som avses i artikel 56.1 b och såvida betalaren inte har handlat bedrägligt, följaktligen bedömas enligt kriterierna i artikel 61.2 i direktivet, för att säkerställa en enhetlig tolkning av direktivet.

68 Vidare följer det av artikel 57.1 d i direktiv 2007/64 att en betaltjänstleverantör som utfärdar ett betalningsinstrument är skyldig att förhindra varje användning av betalningsinstrumentet så snart som den underrättelse som avses i artikel 56.1 b i direktivet har lämnats. I artikel 61.4 i direktivet föreskrivs dessutom att betalaren inte ska belastas med några ekonomiska konsekvenser till följd av användning av ett betalningsinstrument som förlorats, stulits eller missbrukats efter den underrättelse som föreskrivs i artikel 56.1 b, såvida betalaren inte har handlat bedrägligt. Betalaren har således under alla omständigheter inte något intresse av att senarelägga den underrättelse som denne är skyldig att göra enligt sistnämnda bestämmelse eller, i förekommande fall, den underrättelse som betalaren ska göra enligt artikel 58 i direktivet om dessa båda skyldigheter uppkommer samtidigt.

69 För det tredje ska det på det teleologiska planet erinras om att den tolkning som anges i punkt 65 ovan är ägnad att bevara den ändamålsenliga verkan av artikel 61.2 första meningen i direktiv 2007/64. Det ska därför undvikas att betaltjänstleverantören mot betalaren kan göra gällande ett obetydligt dröjsmål med att lämna underrättelse om en icke auktoriserad betalningstransaktion för att undgå sin återbetalningsskyldighet enligt artikel 60.1 i direktivet, när transaktionen är följden av att ett betalningsinstrument förlorats, stulits, missbrukats eller använts utan auktorisation och betalaren först vid den tidpunkt då han upptäckte betalningstransaktionen blev medveten om denna förlust, stöld, missbruk eller användning. Om betaltjänstleverantören hade en sådan möjlighet skulle nämligen den första meningen förlora sin ändamålsenliga verkan, eftersom betalaren skulle fråntas sin rätt till återbetalning trots att de förluster som betalaren åsamkats inte är en följd av att betalaren avsiktligt eller av grov vårdslöshet har underlåtit att informera sin betaltjänstleverantör eller den enhet som betaltjänstleverantören har angett i enlighet med artikel 56.1 b i direktiv 2007/64.

70 Denna tolkning stödjs dessutom av det mål som eftersträvas med direktiv 2007/64, såsom det kommer till uttryck i skäl 32 i direktivet, enligt vilket betaltjänstanvändaren, för att få betaltjänstanvändaren att utan onödigt dröjsmål underrätta sin leverantör om ett stulet eller förlorat betalningsinstrument och således minska risken för icke auktoriserade

betalningstransaktioner, enbart bör vara ansvarig för ett begränsat belopp, såvida inte betaltjänstanvändaren handlat bedrägligt eller visat grov vårdslöshet. Detta skäl ger uttryck för unionslagstiftarens avsikt att, när det är fråga om stöld eller förlust av ett betalningsinstrument, ge betaltjänstanvändaren ett mer omfattande skydd. Denna tolkning undergräver således inte jämvikten mellan betalarens intressen och betaltjänstleverantörens intressen, såsom dessa intressen har viktats av lagstiftaren.

71 Det följer följaktligen av artikel 58, artikel 60.1 och artikel 61.2 i direktiv 2007/64, jämförda med artikel 56.1 b i samma direktiv, att när det är fråga om en icke auktoriserad betalningstransaktion som är en följd av användningen av ett betalningsinstrument som förlorats, stulits eller missbrukats eller annan användning utan auktorisation av ett sådant betalningsinstrument och betalaren har meddelat sin betaltjänstleverantör inom 13 månader efter debiteringsdagen, fråntas betalaren, såvida denne inte har handlat bedrägligt, i princip endast sin rätt att få denna transaktion återbetald om betalaren avsiktligt eller av grov vårdslöshet har dröjt med att underrätta sin betaltjänstleverantör om den icke auktoriserade betalningstransaktionen.

72 Det ankommer på den hänskjutande domstolen, som ensam är behörig att bedöma de faktiska omständigheterna, att bedöma huruvida så är fallet för vart och ett av de uttag som är aktuella i det nationella målet, eftersom artikel 58 uttryckligen avser underrättelse om enskilda betalningstransaktioner.

73 Mot bakgrund av de omständigheter som den hänskjutande domstolen har redogjort för, vilka sammanfattas i punkterna 22–26 ovan, ska det tilläggas att det följer av artikel 59.2 i direktiv 2007/64 att om en betaltjänstanvändare nekar till att ha auktoriserat en genomförd betalningstransaktion, ska användningen av ett betalningsinstrument som registrerats av betaltjänstleverantören, inte nödvändigtvis vara tillräcklig för att visa vare sig att betalaren hade auktoriserat betalningstransaktionen eller att betalaren har handlat bedrägligt, eller avsiktligen eller av grov vårdslöshet försummat en eller flera av sina skyldigheter enligt artikel 56 i direktivet. Vidare preciseras det i skäl 33 i direktivet bland annat att för att bedöma om betaltjänstanvändaren kan ha varit vårdslös bör alla omständigheter beaktas och att bevis för och omfattningen av den påstådda vårdslösheten bör prövas enligt nationell rätt.

74 Bland de villkor som anges i artikel 61.2 i direktiv 2007/64 återfinns emellertid ”grov vårdslöshet” från betalarens sida, det vill säga, såsom generaladvokaten har påpekat i punkt 65 i sitt förslag till avgörande, ett klart åsidosättande av en omsorgsplikt. Såsom har konstaterats i punkt 39 ovan ska hänsyn dessutom tas till de omständigheter som betalaren befinner sig i. Om inte betalaren har handlat bedrägligt och med förbehåll för en eventuell tillämpning av artikel 51.1 i direktiv 2007/64, kan betalaren således inte klandras för att inte ”omedelbart” ha underrättat sin betaltjänstleverantör om att betalaren har konstaterat en icke auktoriserad betalningstransaktion till följd av att ett betalningsinstrument förlorats, stulits, missbrukats eller använts utan auktorisation

75 Artikel 61 i direktiv 2007/64 innehåller dessutom preciseringar om omfattningen av de förluster som i förekommande fall betalaren ska stå för, bland annat under de omständigheter som anges i punkt 71 ovan.

76 Mot denna bakgrund ska den andra tolkningsfrågan besvaras som följer. Artikel 58, artikel 60.1 och artikel 61.2 i direktiv 2007/64, jämförda med artikel 56.1 b i samma direktiv, ska tolkas så, att när det är fråga om en icke auktoriserad betalningstransaktion till följd av användning av ett förlorat, stulet eller missbrukat betalningsinstrument eller annan användning utan auktorisation

av ett sådant instrument, och betalaren har underrättat sin betaltjänstleverantör om denna transaktion inom tretton månader efter debiteringsdagen, fråntas betalaren i princip, såvida inte betalaren handlat bedrägligt, sin rätt att få till stånd en rättelse av transaktionen endast om betalaren avsiktligt eller genom grov vårdslöshet, vilket utgör en klart åsidosättande av omsorgsplikten, har dröjt med att underrätta sin betaltjänstleverantör om transaktionen.

Den tredje frågan

77 Den hänskjutande domstolen har ställt den tredje frågan för det fall den första frågan besvaras så, att betalaren fråntas rätten att erhålla rättelse av en transaktion när betalaren har underrättat sin betaltjänstleverantör om att betalaren har konstaterat en icke auktoriserad betalningstransaktion för sent, även om betalaren har underrättat betaltjänstleverantören om transaktionen inom 13 månader efter debiteringsdagen.

78 Även om den första frågan i huvudsak har besvarats jakande, är svaret emellertid, såsom framgår av punkterna 52–55 ovan, villkorat av olika omständigheter, bland annat, såsom framgår av bedömningen av den andra frågan, av den omständigheten att såvida inte betalaren handlat bedrägligt, så är den icke auktoriserade betalningstransaktionen en följd av att betalningsinstrumentet förlorats, stulits, missbrukats eller använts utan auktorisation. En betalare som har underrättat sin betaltjänstleverantör om den icke auktoriserade betalningstransaktionen tretton månader efter den dag då den icke auktoriserade betalningstransaktionen debiterades kan anses ha dröjt med att underrätta sin betaltjänstleverantör om att betalaren konstaterat den icke auktoriserade betalningstransaktionen endast om dröjsmålet är avsiktligt eller beror på grov vårdslöshet.

79 Det ankommer på den hänskjutande domstolen att bedöma och kvalificera de faktiska omständigheterna i målet mot bakgrund av bland annat de preciseringar som det redogjorts för i punkterna 73 och 74 ovan.

80 Den tredje frågan ska således omformuleras för att beakta svaret på den första och den andra frågan.

81 Den hänskjutande domstolen ska således anses ha ställt den tredje frågan för att få klarhet i huruvida artikel 58, artikel 60.1 och artikel 61.2 i direktiv 2007/64, jämförda med artikel 56.1 b i samma direktiv, ska tolkas så, att när det är fråga om på varandra följande icke auktoriserade betalningstransaktioner till följd av användning av ett förlorat, stulet eller missbrukat betalningsinstrument eller annan användning utan auktorisation av ett sådant instrument och betalaren, med iakttagande av fristen på 13 månader efter debiteringsdatum, delvis har dröjt med att underrätta sin betaltjänstleverantör om nämnda transaktioner avsiktligt eller genom grov vårdslöshet, fråntas betalaren sin rätt till återbetalning för samtliga förluster som dessa transaktioner har åsamkat.

82 Vad gäller lydelsen av dessa bestämmelser ska det erinras om att enligt artikel 60.1 i direktiv 2007/64 ska ansvaret för förluster till följd av icke auktoriserade betalningstransaktioner i princip åvila betaltjänstleverantören. Enligt artikel 61.2 i direktivet, vars lydelse redan har angetts i punkt 63 ovan, ska betalaren emellertid bära ”samtliga” förluster till följd av icke auktoriserade betalningstransaktioner om denne ”åsamkats” dem genom att ha handlat bedrägligt eller avsiktligen eller genom grov vårdslöshet har underlåtit att uppfylla sin underrättelseskyldighet enligt artikel 56.1 b i direktivet. I sådana fall är det maximibelopp på 150 euro som avses i punkt 1 i denna artikel inte tillämpligt.

83 Ordalydelsen i artikel 61.2 påvisar således ett orsakssamband mellan betalarens handlade och de förluster som betalaren inte kan få rättade.

84 Det framgår dessutom av svaret på den andra tolkningsfrågan att frågan huruvida den underrättelse som gjorts enligt artikel 58 i direktiv 2007/64 under sådana omständigheter som de som avses i artikel 61.2 jämförd med artikel 56.1 b i samma direktiv ska anses ha gjorts för sent ska bedömas separat för varje enskild transaktion.

85 Av detta följer att även vid upprepade icke auktoriserade betalningstransaktioner som genomförs över tid, vilka samtliga är en följd av samma förlust, stöld eller missbruk av det aktuella betalningsinstrumentet, kan betalaren fråntas rätten att erhålla rättelse endast för transaktioner som betalaren avsiktligt eller genom grov vårdslöst har dröjt med att underrätta sin betaltjänstleverantör om.

86 Denna bokstavstolkning stöds inte bara av att artikel 61.2 i direktiv 2007/64 utgör ett undantag från principen i artikel 60.1 i direktivet och att den således ska tolkas restriktivt, utan även av det sammanhang i vilket de bestämmelser som avses i punkt 81 ovan ingår.

87 Enligt artikel 61.4 ska nämligen betalaren, efter underrättelse enligt artikel 56.1 b, inte belastas med några ekonomiska konsekvenser till följd av användning av ett betalningsinstrument som förlorats, stulits eller missbrukats, såvida inte betalaren har handlat bedrägligt. Om vidare, enligt artikel 61.5, betaltjänstleverantören inte erbjuder ett lämpligt sätt att lämna anmälan vid varje tidpunkt när ett betalningsinstrument förlorats, stulits eller missbrukats, vilket krävs i artikel 57.1 c i nämnda direktiv, ska betalaren inte vara ansvarig för de ekonomiska konsekvenserna av att betalningsinstrumentet använts, såvida han inte har handlat bedrägligt. Dessa båda bestämmelser bekräftar att betalaren inte kan hållas ansvarig för förluster som denne inte hade kunnat undvika.

88 Denna bokstavstolkning stöds även av de mål som eftersträvas med direktiv 2007/64. Det ska i detta hänseende erinras om att kravet på ett orsakssamband mellan betalarens handlande och de förluster som betalaren har åsamkats och som betalaren inte kan få återbetalda av sin betaltjänstleverantör är förenligt med den avvägning mellan betaltjänstanvändarnas och betaltjänstleverantörernas respektive intressen som unionslagstiftaren har gjort i direktivet. Genom att göra betaltjänstanvändaren ansvarig uppmuntrar nämligen detta krav, i enlighet med skälen 31 och 32 i direktivet, betaltjänstanvändaren att inte i onödan fördröja underrättelsen till sin betaltjänstleverantör om icke auktoriserade betalningstransaktioner som användaren har konstaterat. På samma sätt får betaltjänstleverantören ett incitament att iaktta de skyldigheter som åligger betaltjänstleverantören för att användaren ska kunna konstatera att sådana transaktioner har ägt rum.

89 Nämnda krav gör det dessutom möjligt att säkerställa den ändamålsenliga verkan av såväl artikel 51.1 i direktiv 2007/64 som artikel 61.3 i samma direktiv. Det ger nämligen parterna möjlighet att, när betaltjänstanvändaren inte är en konsument, bland annat avtala om att artikel 61 i direktivet inte ska tillämpas eller avtala annan tidsfrist än den som föreskrivs i artikel 58 i direktivet och således föreskriva en annan ansvarsfördelning som, i förekommande fall, ger betaltjänstanvändare som inte är konsumenter ett mindre omfattande skydd. Vidare bevarar direktivet den möjlighet som artikel 61.3 i direktivet ger medlemsstaterna att välja att minska det ansvar för betalaren som avses i artikel 61.1 och 61.2 om betalaren inte har handlat

bedrägligt eller avsiktligen underlåtit att uppfylla sina skyldigheter enligt artikel 56 i samma direktiv, särskilt, såsom anges i skäl 34 i direktivet, för att bevara konsumentskyddsnivåer och främja tilltron till säker användning av elektroniska betalningsinstrument.

90 Mot denna bakgrund ska den tredje frågan besvaras som följer. Artikel 58, artikel 60.1 och artikel 61.2 i direktiv 2007/64, jämförda med artikel 56.1 b i samma direktiv, ska tolkas så, att när det är fråga om på varandra följande icke auktoriserade betalningstransaktioner till följd av användning av ett betalningsinstrument som förlorats, stulits eller missbrukats eller använts utan auktorisation och betalaren, med iakttagande av fristen på 13 månader efter debiteringsdatum, delvis har dröjt med att underrätta sin betaltjänstleverantör om nämnda transaktioner avsiktligt eller genom grov vårdslöshet, fråntas betalaren i princip endast rätten till återbetalning av förluster som följer av transaktioner som betalaren avsiktligt eller genom grov vårdslöshet har dröjt för länge med att underrätta sin betaltjänstleverantör om.

Rättegångskostnader

91 Eftersom förfarandet i förhållande till parterna i det nationella målet utgör ett led i beredningen av samma mål, ankommer det på den hänskjutande domstolen att besluta om rättegångskostnaderna. De kostnader för att avge yttrande till domstolen som andra än nämnda parter har haft är inte ersättningsgilla.

Mot denna bakgrund beslutar domstolen (fjärde avdelningen) följande:

1) **Artikel 58 i Europaparlamentets och rådets direktiv 2007/64/EG av den 13 november 2007 om betaltjänster på den inre marknaden och om ändring av direktiven 97/7/EG, 2002/65/EG, 2005/60/EG och 2006/48/EG samt upphävande av direktiv 97/5/EG**

   ska tolkas så,

   att betaltjänstanvändaren i princip inte har rätt att få en betalningstransaktion rättad om betaltjänstanvändaren inte utan onödigt dröjsmål har underrättat sin betaltjänstleverantör om att vederbörande har konstaterat en icke auktoriserad betalningstransaktion, trots att betaltjänstanvändaren har underrättat betaltjänstleverantören om detta inom tretton månader efter debiteringsdagen.

2) **Artikel 58, artikel 60.1 och artikel 61.2 i direktiv 2007/64, jämförda med artikel 56.1 b i samma direktiv,**

   ska tolkas så,

   att när det är fråga om en icke auktoriserad betalningstransaktion till följd av användning av ett förlorat, stulet eller missbrukat betalningsinstrument eller annan användning utan auktorisation av ett sådant instrument, och betalaren har underrättat sin betaltjänstleverantör om denna transaktion inom tretton månader efter debiteringsdagen, fråntas betalaren i princip, såvida inte betalaren handlat bedrägligt, sin rätt att få till stånd en rättelse av transaktionen endast om betalaren avsiktligt eller genom grov vårdslöshet, vilket utgör en klart åsidosättande av omsorgsplikten, har dröjt med att underrätta sin betaltjänstleverantör om transaktionen.

3) Artikel 58, artikel 60.1 och artikel 61.2 i direktiv 2007/64, jämförd med artikel 56.1 b i samma direktiv,

ska tolkas så,

att när det är fråga om på varandra följande icke auktoriserade betalningstransaktioner till följd av användning av ett betalningsinstrument som förlorats, stulits eller missbrukats eller använts utan auktorisation och betalaren, med iakttagande av fristen på 13 månader efter debiteringsdatum, delvis har dröjt med att underrätta sin betaltjänstleverantör om nämnda transaktioner avsiktligt eller genom grov vårdslöshet fråntas betalaren i princip endast rätten till återbetalning av förluster som följer av transaktioner som betalaren avsiktligt eller genom grov vårdslöshet har dröjt för länge med att underrätta sin betaltjänstleverantör om.

Underskrifter